

людини є сил. Звідси – моє переконання в тому, що справжня соціалізація особистості, в тому числі в освітньому просторі, неможлива без самореалізації цієї особистості, котра виступає орієнтаційно-смысловим стрижнем останньої.

Література

1. Муляр В. І. Самореалізація особистості як соціальна проблема (філософсько-культурологічний аналіз) – Житомир: ЖІТІ, 1997. – 214с.

ДОДАТОК №2

МАТЕРІАЛИ П МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ» 29-30 ТРАВНЯ 2014 р.

Наумкіна Світлана Михайлівна (м. Одеса) - доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ВІДКРИТІСТЬ ВЛАДИ ЯК ПРИНЦИП ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Процеси забезпечення та формування відкритості й прозорості у діяльності органів влади останнім часом все більше актуалізуються. Така увага як з боку інститутів громадянського суспільства, науковців, так і представників публічного управління пов'язана з демократичними перетвореннями в державі, прагненням гарантувати дотримання конституційних прав і свобод людини в питаннях доступу та розповсюдження інформації.

Однією з ознак демократичного суспільства є обов'язок влади інформувати громадян про свою діяльність і використовувати механізми залучення громадськості до прийняття політичних рішень та формування можливостей щодо найповнішого оцінювання якості їх реалізації. Саме прозорість і відкритість дій влади є головною запорукою здійснення ефективної політики, формування громадського контролю та зміцнення легітимності влади. Відкритість та прозорість – основні вимоги для ефективного функціонування державної влади, яка сформована демократичним шляхом. У разі недотримання таких вимог суспільний контроль за діями влади є неможливим. А закритість та непрозорість в діяльності органів влади є каталізатором її корупційності, зниженням довіри до неї як з боку громадян, так і міжнародної спільноти [Див. детал. : 1].

На різних стадіях історичного розвитку ідеї відкритої й прозорої влади не завжди були тотожними. Зокрема, на ранніх етапах свого розвитку влада обслуговувала інтереси тільки обмеженого кола суспільства і діяла за принципом «той, хто має владу, може робити майже все, що йому заманеться». Але згодом підходи до співіснування влади та суспільства змінились в бік необхідності участі громадськості в управлінні та прийнятті рішень з розумінням ідеї відкритості та прозорості влади як дієвого інструмента для збалансування інтересів влади та суспільства.

Аналізуючи підходи до відкритості та прозорості влади, можна констатувати, що вони тісно пов'язані з сучасними поглядами на теорію відкритого суспільства, як об'єктивний черговий етап його розвитку.

Основними рисами, що характеризують відкрите суспільство, є верховенство права, можливість демократичного вибору, розвинуте громадянське суспільство та наявність його інститутів, захист прав меншин.

К. Попер виділяє дві головні характеристики відкритого суспільства. «По-перше, у відкритому суспільстві законно вільне обговорення, і результати публічних дискусій впливають на політику. По-друге, у ньому є інститути, що сприяють волі тих, хто не шукає вигоди» [2, с. 245].

Відкрите суспільство – це суспільство демократичного типу, опорною нормою якого є розвинута економіка, верховенство права, високий рівень політичної культури, свобода, рівність та розвинуті соціальні інститути. Члени відкритого суспільства наділені можливістю свідомо керувати соціальним розвитком та правом формувати владу відповідно до принципів демократії.

Актуальність концепції відкритого суспільства К. Попера в тому, що вона допомагає відповісти на головне запитання, яке стоїть перед відкритим суспільством – як можливо організувати маси в співтовариства без зайвого обмеження прав і свобод людини, без їх втрати в коридорах

бюрократичних структур.

Новий погляд на проблему відкритості й прозорості влади викладено в праці «Теорія справедливості» Дж. Ролза, Автор, досліджуючи специфіку справедливості, встановлює умови чесної рівності можливостей, що передбачає не лише формально відкриті посади, але й можливість кожного реально зайняти їх, незалежно від свого початкового становища в суспільстві [3, с. 28].

Аналізуючи праці науковців, які представляють країни розвинутої демократії, можна дійти висновку, що відкритість і прозорість влади є необхідною умовою пошуку та досягнення суспільного консенсусу, невід'ємною характеристикою стабільного суспільно-політичного ладу, чинником нового типу відносин між державою та суспільством.

Відкритість влади є важливою ознакою демократичності політичного режиму, а тому і держави. Багатоаспектність та складність питання відкритості влади стосується багатьох напрямів діяльності системи державної влади, але серед його складових основною є проблема забезпечення інформаційної відкритості, тобто створення умов для доступу кожного громадянина до інформації щодо функціонування публічних органів влади. Наглядним свідченням відкритості та прозорості влади у країнах розвинутої демократії є те, що влада виступає чи не найбільшим виробником інформаційного продукту на національному рівні.

Необхідно наголосити, що забезпечення інформаційної відкритості влади є двостороннім процесом. З одного боку, її запорукою є існування суспільного запиту на отримання достовірної та повної інформації про діяльність влади, контроль з боку громадянського суспільства та активна позиція їх інститутів по відношенню до державної влади. З іншого боку, рівень відкритості визначається реальним прагненням органів влади з метою якомога кращого інформування громадськості про свою діяльність, одним з чинників чого є бажання влади легітимізувати себе.

При дослідженні феномену відкритості та прозорості потрібно підходити з трьох позицій. Перша – це якість існуючого нормативно-правового поля функціонування влади в контексті відкритості та прозорості. Друга – це наявність ефективних і конкретних механізмів та способів реалізації доступу громадян до інформації про діяльність влади. І третя – рівень політичної культури всіх суб'єктів політичного процесу.

Сьогодні в Україні сформовано законодавчу базу, яка значною мірою зорієнтована на регулювання доступу до публічної інформації. Однак, незважаючи на достатнє число законодавчих актів, які регулюють безперешкодний доступ громадян до інформації про діяльність органів влади, ситуація в Україні з відкритістю та прозорістю влади поки що далека від цивілізаційної норми й часто заперечує вимоги сучасного демократичного розвитку, за що наша держава платить дорогою ціною недовіри світової спільноти та іноземних інвесторів.

Найскладнішою та найсуперечливішою залишається ситуація з розумінням необхідності відкритості влади у свідомості як працівників цих самих органів, так і суспільства в цілому, бо відкритість влади настільки ж залежить і від суспільства, від суспільного запиту про державну інформацію, наскільки вона залежить від самої держави. Створення якнайкращого законодавства не дозволить забезпечити відкритості, поки не відбудеться певних змін у масовій свідомості. І важливо, що ці зміни мають відбуватися не лише тільки в свідомості державних діячів, а й у свідомості суспільства в цілому [60].

Література

1. Куспляк І. С. Електронне урядування – необхідна умова боротьби з корупцією / І. С. Куспляк // Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю «Демократичне врядування в контексті глобальних викликів та кризових ситуацій», 3 квітня 2009 р. – Львів : ЛРІДУ НАДУ при Президентіві України, 2009. – С. 34-37.
2. Поппер К. Открытое общество и его враги. В 2-х т. / К. Поппер. – М. : Наука, 1992. – (Т. І. Чары Платона). – 289 с.
3. Роулз Дж. Теория справедливости / Дж. Роулз. – Новосибирск : Изд-во Новосиб. ун-та, 2-е, перераб., 2007. – 536 с.
4. Кандауров С. Прозорість та відкритість влади як запорука демократичного управління [Електронний ресурс] / С. Кандауров. – Режим доступу : <http://elearn.univector.net/file.php/14/Material.html>